

JORNADA

**POLÍTIQUES
PÚBLIQUES
PER A L'IMPULS
DE L'HABITATGE
COOPERATIU
EN CESSIÓ D'ÚS**

**29
09**

29 de setembre

De 09h15 a 13h45

Espai Francesca Bonnemaison

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

ORGANITZA: **COÓPOLIS**
Aliança cooperativa de Barcelona

LADINAMO

HI COL-LABOREN:

Diputació
Barcelona

PRENSA DELEGACIÓ DE COOPERACIÓ
D'INTERCOMUNITAT DE CATALUNYA

coopconsum

BENVINGUDA I PRESENTACIÓ

■ **Elba Mansilla**

Coordinadora de l'àrea de formació de Coòpolis Ateneu Cooperatiu de Barcelona i sòcia de la cooperativa La Borda.

■ **Mandi Domingo**

Sòcia de la cooperativa Cal Cases i tècnica de Sostre Cívic.

■ **Ester Vidal**

Comissionat d'Economia Cooperativa, Social i Solidària de l'Ajuntament de Barcelona; i Presidència de la Xarxa de Municipis de l'Economia Social i Solidària (XMESS).

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

LA SITUACIÓ DE L'HABITATGE COOPERATIU A CATALUNYA

Lorenzo Vidal

Investigador IGOP-UAB

Soci de la cooperativa Sotrac, a Can Batlló

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

CONTEXT CATALÀ I EUROPEU POST- 2007/8:

- Agreujament de les problemàtiques d'habitatge
- Gir de la propietat al lloguer
- Renovat interès en el sector cooperatiu i comunitari

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

L'HABITATGE COOPERATIU EN CESSIÓ D'ÚS A CATALUNYA, EN XIFRES

- 21 projectes
 - 6 en fase de convivència
 - 15 en fase de promoció

 - 11 en sol públic
 - 10 en sol privat
- 411 habitatges
- 46 grups actius (Informe Llargavista, 2019)

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

INCIPIENT SUPORT PÚBLIC AL MODEL

- Esment al marc normatiu català
- Plans Locals d'Habitatge
- Ajuts a la promoció Pla Estatal d'Habitatge 2018-2021
- Projectes Singulars de la Generalitat de Catalunya
- Finançament Institut Català de Finances
- Dret de tanteig
- Cessions de sòl municipal

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

INDEFINICIÓ NORMATIVA

- Esment a la Llei 18/2007 del dret a l'habitatge i a la Llei 12/2015 de cooperatives
- Manca una regulació específica per al model

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

CONFUSIÓ CONCEPTUAL

Cooperatives d'habitatge en cessió d'ús (sense ànim de lucre, propietat col·lectiva, dret d'ús indefinit)

≠

Cohabitatge, *cohousing*, *coliving*, etc. (espais compartits)

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

CAMÍ PER RECÓRRER EN LA RELACIÓ PUBLICO-COOPERATIVA

- Reconeixement legal i recolzament econòmic (ajuts i accés a finançament)
- Més enllà de la promoció: accés i gestió del parc d'habitatge cooperatiu
- Diversitat d'instruments legals i de política pública per fomentar l'assequibilitat i el caràcter obert i desmercantilitzat de les cooperatives d'habitatge

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

Polítiques

Producció	Accés a terrenys i edificis	Venda de solars públics
		Cessió de solars i immobles públics
		Activació de nous projectes cooperatius en el parc existent amb programes de rehabilitació
		Transferència d'habitatge públic o social existent al sector cooperatiu
		Reserves de sòl o d'habitatge en nous desenvolupaments urbans o noves promocions
		Drets de tanteig i retracte i de preferència
Accés a finançament	Línies de crèdit públic	
	Avals públics	
Subsidis directes	Subsidis directes (ajuts a la construcció/rehabilitació)	
Subsidis indirectes	Subsidis indirectes (exempcions d'impostos)	
Suport tècnic	Suport tècnic (equips tècnics municipals, oficines d'assessorament, suport a equips tècnics sense ànim de lucre)	
Accés i gestió	Normatives sobre l'accés al parc d'habitatges cooperatius	Reserves d'unitats d'habitatge per a lloguer social
		Normes sobre el funcionament de les llistes d'espera i el traspàs de l'ús dels habitatges
Subsidis per mantenir l'assequibilitat	Ajudes per al pagament de les despeses mensuals	
	Subsidis per a la rehabilitació dels edificis	
Manteniment en el temps	Regulacions que restringeixen la mercantilització dels habitatges	Regulacions sobre el valor de les participacions en el capital social de la cooperativa
		Regulacions sobre les quotes o els lloguers mensuals
		Restriccions al subarrendament dels habitatges
		Restriccions a la transformació d'habitatges en propietat individual
		Regulacions sobre el procés de dissolució

Font: Baiges, Ferreri i Vidal (2019) *Polítiques de referència internacionals per a la promoció d'habitatge cooperatiu d'usuàries*. Barcelona: La Dinamo Fundació.

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

POLÍTiques PÚBLIQUES PER A L'IMPULS DE L'HABITATGE COOPERATIU EN CESSIÓ D'ÚS

LA IMPORTÀNCIA DE REGULAR EL MODEL, APORTAR SEGURETAT JURÍDICA I GARANTIR L'INTERÈS PÚBLIC

Arnau Andrés

Urbanista, membre de La Dinamo Fundació
i soci de la cooperativa Lacol.

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

MARC JURÍDIC ACTUAL

Font: *Impuls de les cooperatives d'usuàries d'habitatge*. Barcelona: La Dinamo Fundació.

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

COM DEFINIM EL MODEL?

- Regulació en el marc dels estatuts socials i RRI
- Alineament i consens del sector. Els 5 punts del model de la Sectorial d'Habitatge Cooperatiu
- Estudis sobre l'encaix jurídic actual. Sostre Cívic i La Dinamo
- Polítiques públiques. p.e. plecs de licitació de sòl, ajudes i subvencions

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

DEFINICIÓ JURÍDICA I POLÍTIQUES PÚBLIQUES

- La potencial variabilitat és un factor dissuasiu per a implementació de polítiques públiques
- La consolidació de la cessió d'ús a països de referència com Dinamarca i Uruguai s'ha basat en l'impuls d'una regulació clara que reforça l'interès públic del model + el desplegament de polítiques de foment

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

PROPOSTA DE REGULACIÓ

- Proposta de regulació en fase de treball, que planteja com a elements principals:
 - Subsecció de la Llei 12/2015 de cooperatives
 - Mantenen la propietat de l'edifici i adjudiquen l'ús dels habitatges. S'ocupen de la gestió de l'edifici, i del subministrament de béns i la prestació de serveis a les sòcies, vinculats a l'habitatge.
 - Es defineix el dret d'ús, com un dret de naturalesa personal i societària, en cap cas un dret real

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

PROPOSTA DE REGULACIÓ

- Limitacions a la transformació de la societat o del règim d'ús dels habitatges. Manteniment de la propietat col·lectiva i preservació del patrimoni fora del lliure mercat
- Creació d'un fons irrepartible per a la replicabilitat del model amb un percentatge de l'import del cost de promoció
- Limitació de les aportacions inicials i limitació del retorn a les sòcies sortints del valor aportat actualitzat per l'IPC
- Regulació de les possibilitats de transmissió del dret d'ús entre persones vives o en relació a les hereves

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

POLÍTIQUES ECONÒMIQUES PER AFAVORIR L'ASSEQUIBILITAT I INCLUSIVITAT DELS PROJECTES

David Guàrdia

Responsable de model i incidència de Sostre Cívic
i membre del projecte de Cal Paler Nou

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

FEM ASSEQUIBLE L'HABITATGE COOPERATIU!

Una prioritat durant els propers mesos que desembocarà en una campanya de divulgació i incidència política liderada per la sectorial d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús, amb l'objectiu de:

- Garantir el dret a un habitatge assequible a les classes populars
- Reforçar aquells models cooperatius més vinculats a l'habitatge social i l'aliança públicocooperativa.
- Fer més atractives altres polítiques (cessió de sòl...) per part d'administracions locals per garantir el dret a l'habitatge.
- Fomentar la diversitat en el si dels projectes

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

AJUTS A LES COOPERATIVES

- Adequació *Pla Estatal de Vivienda* (HPO) a l'habitatge cooperatiu
 - Quota específica per l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús
 - Inclusió de la superfície d'espais comuns
- Ajuts específics a l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús Govern de la Generalitat. Opció d'addicionar ajuts per part d'altres departaments (gent gran, joves, habitatges d'inclusió...). Subvencions singulars per part de l'administració local.
- Ajuts a cooperativitzar sòl i patrimoni privat per fer habitatge social

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

AJUTS A LES PERSONES

- Ajuts a les persones sòcies habitants per a l'aportació de capital inicial
 - Generals
 - Específiques (rendes baixes...)
- Inclusió de la cessió d'ús als ajuts al lloguer.
- Prèstecs sense interessos o amb interessos bonificats per a les aportacions inicials.

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

FISCALITAT

- Canvi del tipus d'IVA a un tipus superreduït del 4% que faci més assequible l'autopromoció en cessió d'ús
- Consideració d'especialment protegida de les cooperatives que retinguin la propietat dels habitatges.
- Bonificacions impostos locals (ICIO, IBI...)
- Exempció/bonificació altres impostos (ITP/AJD)

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

FACILITAR EL FINANÇAMENT

- Millora de les condicions actuals de l'ICF
 - Condicions: Termini (+ de 25), sistema d'amortització.
 - Reordenació de les línies existents (adquisició i promoció) i condicions més avantatjoses segons característiques (durada indefinida, sense lucre, certificació energètica A...)
 - Altres línies de finançament (gent gran, diversitat projectes...)
- Bonificació d'interessos per part de l'AHC a finançament privat de l'ESS.
- Finançament públic (ICF / Incasól) complementari a finançament bancari principal (5-15%). Altres fòrmules (Incasól).

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

FACILITAR EL FINANÇAMENT

- Garanties al finançament privat de l'ESS per part d'Avalis SGR i subvenció comissió anual per la constitució d'aval.
- Contragarantia a les Societats de Garantia Recíproca per part de CERSA.
- Creació d'un fons públicocooperatiu per a l'aval de projectes.

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

L'ACCÉS AL SÒL, EL PRIMER PAS PER CONSOLIDAR ELS PROJECTES

Paula Martí

Sòcia de la cooperativa Celobert i
membre del projecte Ruderal, a Vallcarca.

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

PER QUÈ ÉS CLAU FACILITAR L'ACCÉS AL SÒL?

És la primera barrera per desenvolupar un projecte d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús:

- El sòl representa una part important dels costos de promoció, 20% (sòls qualificats per a habitatge protegit), 30% (sòl lliure) o 50% (sòl en zones urbanes de demanda elevada).
- Difícil accés a la compra de patrimoni privat en el mercat, per part de grups, cooperatives o entitats.

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

INTERÈS PÚBLIC

El suport públic a l'accés al sòl permet:

- Ampliar el parc d'habitatge assequible, estable i permanent a baix cost per part de l'administració.
- Possibilitat d'establir criteris des de l'administració per a generar habitatge assequible i donar resposta a necessitats del municipi.
- Diversificar els agents encarregats de promoure habitatge assequible al municipi, enfortint un model que es basa en la no especulació.

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

MECANISMES PER FACILITAR L'ACCÉS AL SÒL

Les polítiques per facilitar l'accés al sòl són un element clau per a la consolidació del model i estan presents en molts programes públics de foment en nombrosos països.

L'administració pot facilitar l'accés al sòl mitjançant dos mecanismes:

- Cessió de sòls públics
- Suport públic per accedir a sòl privat

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

PUNTS CLAU DE LA CESSIÓ DE SÒL

- **Tipus de sòls:** podem ampliar el camp més enllà del sòl per habitatge plurifamiliar protegit?
 1. Habitatge protegit
 2. Habitatge lliure (plurifamiliar, unifamiliar, masies)
 3. Equipaments (allotjament dotacional)
- **Criteris de cessió:** es poden afavorir projectes que integrin aspectes com el suport mutu, la sostenibilitat i la coresponsabilitat amb l'entorn, o la inclusió de persones en situació de vulnerabilitat, entre d'altres.
- **Cessió gratuïta o onerosa** (cànon i/o cessió d'espais)

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

MECANISMES PER FACILITAR L'ADQUISICIÓ

És clau explorar altres vies, per municipis amb poc sòl públic i per captar patrimoni privat amb destí l'habitatge assequible i comunitari.

- Compra conjunta
- Suport econòmic a la compra
- Accés de les entitats al tanteig i retracte
- Accés de les entitats a l'expropiació forçosa
- Finançament públic
- Avals

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

PAUSA - CAFÈ

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

POLÍTiques PÚBLIQUES PER A L'IMPULS DE L'HABITATGE COOPERATIU EN CESSIÓ D'ÚS

TAULA RODONA: POLÍTIQUES ESTRUCTURANTS DES DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

- **Roser Hernández**
Subdirectora general d'Economia Social, Tercer Sector i Cooperatives de la Generalitat de Catalunya
- **Albert Toledo**
Director de Promoció de l'Habitatge de l'AHC
- **Lourdes Ridameya**
Responsable de Promoció de l'Institut Català de Finances
- **Albert Civit**
Director de l'Institut Català del Sòl

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

TAULA RODONA: EL PAPER CLAU DELS GOVERNS LOCALS

- **Lucía Martín**
Regidora d'Habitatge i Rehabilitació de l'Ajuntament de Barcelona
- **Roser Massaguer**
Regidora d'Habitatge de l'Ajuntament de Palafrugell
- **David Mongil**
Cap de l'Oficina d'Habitatge de la Diputació de Barcelona

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

TANCAMENT DE LA JORNADA

Adrià Garcia

Soci de Holon i de la cooperativa La Borda.

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

JORNADA

**POLÍTIQUES
PÚBLIQUES
PER A L'IMPULS
DE L'HABITATGE
COOPERATIU
EN CESSIÓ D'ÚS**

**29
09**

29 de setembre

De 09h15 a 13h45

Espai Francesca Bonnemaison

#ImpulsemHabitatgeCooperatiu

ORGANITZA: **COÓPOLIS**
Aliança cooperativa de Barcelona

LADINAMO

HI COL-LABOREN:

Diputació
Barcelona

PRIMAVERA SOCIAL I COOPERATIVA
D'INICIATIVA DE CATALUNYA

coopconsum